

**Evaluatie Experiment
Voetbalvandalisme en
Jeugdwelzijn
Utrecht**

**Amsterdam, september 1990
Bureau Criminaliteitspreventie
R.P. van Uffelen
A.G. van Dijk**

**Stichting Het Persinstituut
H.H. van der Brug en J. Meijs**

Inhoud

	pag.
1 Inleiding	1
2 Het Utrechtse project in grote lijnen	2
2.1 De projectorganisatie	2
2.2 De Utrechts projectaanpak	3
2.2.1 Algemene kenmerken werkwijze supporterscoördinatoren	4
2.2.2 Contacten met de doelgroep	5
2.3 Recreatie en vrije tijdsbesteding	5
2.4 Educatie, hulp- en dienstverlening	7
2.5 Wedstrijdbegeleiding	8
2.6 Vernieuwd suppoostenbestand FC Utrecht	9
3 Beoordeling van het project door de lokale participanten	10
3.1 Organisatorische aspecten	10
3.2 Beleidsinhoudelijke aspecten	10
4 Het realiseren van doelstellingen	14
4.1 Subdoelstellingen	14
4.1.1 Oordeel van de geïnterviewden	14
4.1.2 Resultaten nameting onder supporters Utrecht	14
4.2 Hoofddoelstelling	16
5 Conclusies en aanbevelingen	20

Bijlage met tabellen

1 Inleiding

In deze rapportage wordt het sociaal-preventieve experiment voetbalvandalisme en jeugdwelzijn geëvalueerd.

De hoofddoelstelling van dit experiment luidt:

"Vermindering van het voetbalvandalisme, gepleegd door side-supporters van FC Utrecht, op de dagen dat FC Utrecht haar uit- en thuiswedstrijden speelt."

Om na te gaan in hoeverre de hoofddoelstelling en de daarmee verbonden subdoelstellingen gerealiseerd zijn, wordt van de volgende informatiebronnen gebruik gemaakt:

- interviews met vertegenwoordigers van FC Utrecht, de supportersvereniging, de gemeente, de STOUW en de gemeentepolitie: in juni 1989 zijn deze lokale participanten geïnterviewd; in juni 1990 zijn de meeste van deze betrokkenen wederom geïnterviewd;
- gegevens van het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV);
- interviews met side-supporters, die gehouden zijn in de maanden februari/maart 1990.

Leeswijzer

- In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van het project in grote lijnen. Deze beschrijving bouwt voort op de beschrijving die gegeven is in de 'Interimrapportage project voetbalvandalisme en jeugdwelzijn Utrecht' (september 1989).
- In hoofdstuk 3 volgt de beoordeling door de betrokkenen van de belangrijkste onderdelen van het project.
- In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de vraag in welke mate de subdoelstellingen en hoofddoelstelling zijn gerealiseerd.
- In hoofdstuk 5 worden algemene conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan voor de continuering van het project.

2 Het Utrechtse project in grote lijnen

2.1 De projectorganisatie

In Utrecht is per 1 maart 1988 voor 36 uur per week een supporterscoördinator aangesteld ten behoeve van het experiment 'Voetbalvandalisme en Jeugdwelzijn'. Formeel is de supporterscoördinator in dienst van de Stichting Ondersteuning Utrechts Welzijnswerk (STOUW) en gedetacheerd bij de FC Utrecht. Hiervoor is een detacheringsovereenkomst opgemaakt en ondertekend door de STOUW, de voorzitter van FC Utrecht en de supporterscoördinator.

De belangrijkste overlegvorm voor het Utrechtse supportersproject is de Begeleidingsgroep Voetbalvandalisme. In deze lokale begeleidingscommissie zitten vertegenwoordigers van FC Utrecht (haar voorzitter, de veiligheidscoördinator en incidenteel een speler), de gemeente (sector Welzijn, Secretarie), de gemeentepolitie (Tolsteegbrug), de STOUW, de supporterscoördinator en op ad hoc basis vertegenwoordigers van de Stuurgroep Bestuurlijke Preventie, de Universiteit van Amsterdam en Bureau Criminaliteitspreventie. In de notitie 'Taken en bevoegdheden begeleidingsgroep Voetbalvandalisme' is vastgelegd wat van elke lokaal betrokken organisatie verwacht wordt.

Deze begeleidingsgroep vergadert tweemaandelijks. In 1988 werden de vergaderingen voorbereid door een werkgroepje bestaande uit kernleden te weten club, politie, gemeente, STOUW en supporterscoördinator. Dit werkgroepje is in 1989 opgeheven. In de begeleidingscommissie komt de stand van zaken van het project aan de orde:

- De sturing en begeleiding van de werkzaamheden van de supporterscoördinator zoals het goedkeuren van zijn werkplan en meedenken over het opzetten van diverse activiteiten voor en door supporters.
- De sanering van het suppoostenbestand.
- Het ontwikkelen van een supportersbeleidsplan alsmede huishoudelijke zaken zoals de financiële aspecten van dit supportersexperiment.
- Landelijke ontwikkelingen die het project kunnen beïnvloeden.

Knelpunten worden veelal bilateraal besproken en de uitkomsten worden teruggekoppeld naar de plenaire vergaderingen.

Andere overlegvormen die van belang zijn in het kader van het Utrechtse supportersproject zijn:

- **Werkbegeleiding supporterscoördinator**

De werkbegeleider (STOUW) heeft tot taak de uitvoering van het werkplan van de supporterscoördinator te bewaken. De laatste bespreekt eenmaal in de drie weken het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van supportersactiviteiten.

Voorts heeft de werkbegeleider een klankbordfunctie met betrekking tot problemen die de supporterscoördinator in het veld ondervindt.

- **Bestuursvergaderingen supportersvereniging FC Utrecht**

Deze supportersvereniging is begin jaren tachtig door Bunnik side supporters opgericht voor in principe alle FC Utrecht supporters en aangesloten bij de FSV (landelijke federatie van supportersverenigingen). De supporterscoördinator zit niet in het bestuur maar woont de vergaderingen bij om op de hoogte te blijven en mee te discussiëren over wensen en behoeften van de leden; bij projectactiviteiten houdt hij hier rekening mee. Er wordt onder meer informatie uitgewisseld over de trainer en spelers van het eerste elftal; supportersactiviteiten, fanmail/contacten met andere supportersverenigingen en supportersacties.

- **Landelijk werkoverleg supporterscoördinatoren**

Supporterscoördinatoren uit de acht gemeenten met experimenten voetbalvandalisme komen regelmatig in Utrecht bijeen om elkaar op de hoogte te houden van de stand van zaken in elke projectlokatie. In eerste instantie zou dit platform tweemaandelijks bijeen komen om contactlegging/werkwijzen, activiteiten, gemeenschappelijke problemen en mogelijke oplossingen te bespreken. In 1989 en 1990 zijn extra vergaderingen/themadagen belegd om alle relevante zaken op een verantwoorde wijze te bespreken. De bijeenkomsten nemen gemiddeld 4 uur in beslag.

- **Ad hoc overleg supporterscoördinator en buurtwerker**

De supporterscoördinator voert ad hoc overleg met de buurtwerker van het buurthuis Eerste Daalse Dijk waar een aantal FC Utrecht supporters zich verzamelen voor de uitwedstrijden van het eerste elftal.

- **Wervingscommissie sanering suppoostenbestand**

In deze commissie hebben naast de supporterscoördinator zitting de veiligheidscoördinator van FC Utrecht, de gemeentepolitie en het toekomstige hoofd van het nieuwe suppoostenbestand. Alle ins en outs van de sanering worden besproken.

2.2 De Utrechtse projectaanpak

ad.a Sociale preventie

Bij FC Utrecht zal een supporterscoördinator worden aangesteld c.q. gedetacheerd. Deze functionaris wordt onder meer belast met de volgende taken:

- Het leggen en onderhouden van contacten met jongeren die regelmatig de wedstrijden van het eerste elftal van FC Utrecht bezoeken. Door kennen en gekend worden haalt de supporterscoördinator ook de potentieel lastige supporters uit de anonimiteit.

De Utrechtse politie werkt al jaren vanuit dit uitgangspunt. Zij brengt dit in praktijk door in burger met supporters mee te reizen naar uitwedstrijden en deel te nemen aan door de club of de supportersvereniging georganiseerde evenementen.

- Het ondersteunen van de supportersvereniging bij het werven van leden en het organiseren van activiteiten rond wedstrijden en in het supportershome. Daarbij zullen contacten tussen bestuur, trainer, spelers en supporters alsmede het maken van video-opnamen van de wedstrijden en op termijn ook opnames van het supportersgedrag aandacht krijgen. Doel is de sfeer te verbeteren/te verhogen en de positieve betrokkenheid en eigen verantwoordelijkheid van (side-)supporters te stimuleren en te vergroten.

- Het leggen (en onderhouden) van contacten met jeugdwelzijnsinstellingen die een bijdrage kunnen leveren aan de wensen of problemen die onder jonge FC Utrecht supporters leven.
- Een bijdrage leveren aan het overleg en zich ontwikkelend openbaar ordebeleid ten behoeve van de FC Utrecht, de (spoorweg) politie en de gemeente Utrecht.

ad.b Functionele preventie

Bij FC Utrecht zal het bestaande suppoostenbestand gesaneerd worden. Het ligt in de bedoeling een nieuw begeleidingsteam te formeren dat in dienst komt van de FC. Dit vaste team moet door een gedegen scholing adequater op dreigende ordeverstoringen gaan reageren. Bij welslagen kan dit op termijn tot een kleinere politie-inzet leiden.

ad.c Technopreventie

Ter ondersteuning van het te formeren begeleidingsteam wordt de aanschaf van een aantal portofoons noodzakelijk geacht voor een slagvaardige communicatie tussen veiligheidscoördinator en teamleden.

ad.d Repressieve maatregelen

- Om te voorkomen dat supporters met justitie in aanraking komen is het wenselijk dat er, wanneer er sprake is van onbehoorlijk, maar nog niet justitieel strafbaar gedrag, ingegrepen kan worden. Het uitreiken van een gele kaart, het ontszeggen van de toegang tot het eigen stadion behoren dan tot de mogelijkheden. Deze afweging zou door een afvaardiging van bestuur, spelers en supporters gemaakt kunnen worden.
- De gemeentepolitie streeft er naar door een gerichte inzet de pakkans te verhogen van die FC Utrecht supporters die zich wanordelijk en/of strafbaar gedragen.
- Het beleid van het Openbaar Ministerie is erop gericht op strafrechtelijke feiten snel en duidelijk te reageren.

2.2.1 Algemene kenmerken werkwijze supporterscoördinator

De supporterscoördinator heeft het Utrechtse supportersexperiment bekendheid gegeven via interviews en artikelen in de media zoals het Utrechts Nieuwsblad, het FC Utrecht magazine, het Welzijnsweekblad en het maandblad Vereniging Sportbelang Utrecht.

De Utrechtse coördinator is bij de meeste uit- en thuiswedstrijden van het eerste elftal aanwezig. Daarbij bezoekt hij het supportershome, verschillende vakken in stadion De Galgenwaard en buurthuis Eerste Daalse Dijk. Verder reist hij mee naar uitwedstrijden in de combi-trein of supportersbus.

Hij is geen loopjongen van de supporters maar geeft informatie over de desbetreffende wedstrijd en fungeert als intermediair om onnodige (beginnende) relletjes te helpen voorkomen.

Tijdens het persoonlijke praatje met individuele supporters vraagt hij naar suggesties voor supportersactiviteiten.

Het individueel benaderen van supporters heeft volgens hem meer effect dan een groepsbenadering. Een supporter is individueel namelijk beter aanspreekbaar dan in een groep.

Ideeën voor groepsactiviteiten worden doorgaans besproken op de bestuursvergaderingen van de supportersvereniging.

Het algemene kenmerk van de houding van de supporterscoördinator met betrekking tot potentieel lastige supporters (doelgroep van het supporters-experiment) is het principe van **kennen en gekend worden** dat de Utrechtse politie introduceerde. Kortom het optimaliseren van de contacten met potentieel lastige supporters. Als het gaat om het opzetten van supporters-activiteiten hanteert de supporterscoördinator het werkprincipe **voor en door supporters**.

2.2.2 Contacten met de doelgroep

De eerste contacten van de supporterscoördinator met leden van de doelgroep kwamen tot stand via introductie door een voormalige en de huidige informele leider van de Utrechtse side-supporters. Via het regelmatig meegaan naar uitwedstrijden van FC Utrecht alsmede door het bezoeken van buurthuis Eerste Daalse Dijk (trefpunt FC Utrecht supporters bij uitwedstrijden) en bezoek van het supportershome voor activiteiten en het bijwonen van de bestuursvergaderingen van de supportersvereniging in dit home, heeft de supporterscoördinator met zo'n zeventig leden van de doelgroep contact gelegd. De supporterscoördinator heeft met de meeste harde kernleden van de doelgroep tot nu toe regelmatig contact. Het gaat om zo'n 30 personen die bijna allemaal lid zijn van de supportersvereniging. Sinds januari 1990 richt hij zich meer bewust op jonge FC Utrechts supporters en stimuleert hen lid te worden van de supportersvereniging.

De totale doelgroep schat de supporterscoördinator op zo'n 150 side-supporters; hiervan is het merendeel aangesloten bij de supportersvereniging, die groeit en op dit moment (september 1990) volgens hem ruim 600 leden kent.

2.3 Recreatie en vrije tijdsbesteding

Sinds juni 1988 tot en met juni 1990 zijn er diverse soorten doelgroep-activiteiten opgezet. De ene keer lag het accent op ontmoeting, ontspanning en/of sfeerverhoging rond de wedstrijd; de andere keer betrof het activiteiten om sportief bezig te zijn. Tezamen dienen deze supportersactiviteiten een positieve bijdrage te leveren aan het voorkomen van relgedrag door FC Utrecht supporters. In dit kader zijn de volgende activiteiten georganiseerd.

- In juni 1988 heeft de supporterscoördinator met 30 doelgroepleden de wedstrijden van het Nederlands elftal tijdens de EK voetbal in West-Duitsland bezocht. De FC Utrecht supporters gedroegen zich correct. In oktober 1988 is in het supportershome een EK-filmavond georganiseerd waarbij ook international en oud-Utrecht speler Jan Wouters aanwezig was. Er waren 55 supporters van 17-40 jaar aanwezig die zich zeer enthousiast toonden.
- Op de Open Dag van FC Utrecht in augustus 1988 begeleidde de supporterscoördinator een tafelvoetbaltoernooi om contacten met supporters te bestendigen. Hij fungeerde als scheidsrechter, hield standen bij en reikte prijzen uit. Zo'n 60 supporters namen enthousiast en in een ontspannen sfeer deel.
- In februari 1989 is er een voorwedstrijd van 2 x 30 minuten gespeeld tussen twee supportersteams, bestaande uit risicosupporters van FC Utrecht en Feyenoord in Stadion De Galgenwaard. Het sportieve bezig zijn van de 16 risicosupporters had tot doel de spanning bij de doelgroep weg te nemen rond de wedstrijd FC Utrecht-Feyenoord. Het doel werd bereikt, gelet op

het feit dat grote ongeregelde heden en de traditionele vechtpartijen in de binnenstad van Utrecht uitbleven.

- In maart 1989 is in het supportershome 'de verkiezing van de speler van het jaar' gehouden. Naast bestuursleden waren er een zestal spelers van het eerste elftal aanwezig. Doel is de binding met de club vorm te geven en contact tussen supporters en spelers is daarbij van groot belang. Speler John de Kock werd uitverkoren door 80 enthousiaste FC Utrecht supporters.
- In mei 1989 heeft de supporterscoördinator met een twintigtal doelgroep-leden deelgenomen aan het EK voetbaltoernooi voor supportersteams in Ampfing (West-Duitsland). Ondanks negatief gedrag door teveel drankgebruik van enkele leden (onderweg en in de verblijfsaccommodatie) verwacht de supporterscoördinator mede door zijn consequente optreden tegen één van deze lastige FC Utrecht supporters meer invloed te kunnen uitoefenen binnen de doelgroep.
- In mei en juni 1989 hebben 20 doelgroepleden deelgenomen aan de zaalvoetbalcompetitie in de All-Inn Sporthal te Utrecht. De supportersteams van FC Utrecht gedroegen zich sportief.
- In augustus 1989 is er in Stadion De Kuip in Rotterdam een side-voetbaltoernooi gehouden. Hieraan namen 38 side-supporters deel. Het toernooi verliep ook in sportief opzicht naar wens.
- In oktober 1989 heeft de supporterscoördinator in samenwerking met de supportersvereniging van FC Utrecht een supportersavond georganiseerd met videobeelden van interessante wedstrijden van het eerste elftal gedurende het afgelopen voetbalseizoen. Zo'n 70 FC Utrecht supporters kwamen opdagen en hadden een gezellige (contact)avond.
- In december 1989 is er een kwartaalbijeenkomst geweest van supporters, spelers en bestuur. Hoofdmoot vormt de discussie over aankoopbeleid en prestaties van het eerste elftal. De opkomst (50 FC Utrecht supporters) en de sfeer (te chaotisch verloop) voldoen (nog) niet aan de verwachtingen van de supporterscoördinator en het bestuur van FC Utrecht.
Voorts hebben in december 1989 5 doelgroepsupporters ter opluistering van een A-wedstrijd als Sinterklaas met 4 pieten door het stadion en het supportershome rondgewandeld.
Tenslotte heeft in december 1989 een supportersteam van FC Utrecht deelgenomen aan een zaalvoetbaltoernooi bij PEC Zwolle. De FC Utrecht supporters gedroegen zich in alle opzichten sportief.
- In januari 1990 is in De Afrit (De Meern) een grote feestavond door de supportersvereniging en de supporterscoördinator georganiseerd; 400 FC Utrecht supporters en diverse artiesten waren aanwezig. Deze avond verliep zonder wanklank.
- In februari 1990 is in het supportershome een kaartavond georganiseerd. Zo'n 45 FC Utrecht supporters kwamen opdagen.
- In maart 1990 is er in De Galgenwaard een voorwedstrijd van 2 x 30 minuten gespeeld tussen een supportersteam uit de doelgroep en een team dat samengesteld was uit Nederlandse artiesten.
- In april 1990 is er in het kader van ontspanning-spel-ontmoeting in het supportershome een bingo-avond georganiseerd door de supporterscoördinator en een feestcommissie, gerecruteerd uit leden van de supportersvereniging; 55 FC Utrecht supporters namen deel aan een geslaagde avond.
Tevens is in april 1990 door 18 doelgroepleden deelgenomen aan een één-daags voetbaltoernooi voor side-supporters te Rotterdam. Dit toernooi verliep zonder incidenten.

- In mei 1990 is door 20 doelgroepleden onder begeleiding van de supporterscoördinator en een lid van de supportersvereniging deelgenomen aan een wellicht jaarlijks terugkerend Feyenoordtoernooi voor side-supporters, georganiseerd door een bekende side-woordvoerder bij Feyenoord. Dit toernooi bleek goed georganiseerd en verliep zonder incidenten. Voorts werd in mei 1990 door 16 doelgroepleden deelgenomen aan een voetbaltoernooi in Gouda. Dit toernooi kende vele incidenten; wellicht mede vanwege het feit dat de supporterscoördinator niet aanwezig kon zijn door ziekte.
- In juni 1990 is door de supporterscoördinator in het supportershome een groot beeldscherm opgesteld teneinde de verrichtingen van het Nederlands elftal tijdens de WK voetbal in Italië samen te kunnen volgen. Zo'n 40 FC Utrecht supporters zagen de drie wedstrijden. Mede door de slechte wedstrijdresultaten is deze supportersactiviteit niet uit de verf gekomen.
- In buurthuis Eerste Daalse Dijk zijn videofilms vertoond van de uitwedstrijden van FC Utrecht. In het seizoen 1989/1990 is telkens om beurten één van de buurtwerkers meegereisd om deze wedstrijden op video vast te leggen. Voorts heeft de buurtwerker samen met een 15-tal fanatieke FC Utrecht supporters het WK Voetbal in Italië bijgewoond.

Niet doorgegaan: voorwedstrijd en roodwit schilderen H-vak

- Een voorwedstrijd tegen een supportersteam van PSV is niet doorgegaan. PSV verbood de wedstrijd toen men te horen kreeg dat een groep side-supporters van FC Utrecht zich in Duitsland rond het EK voor supportersteams te Ampfing had misdragen. Voorts werd een voorwedstrijd tegen een team van de spoorwepolitie Utrecht afgeblazen.
- De doelgroep wil het H-vak (met staanplaatsen) graag roodwit schilderen en het tot haar vak maken. Het bestuur van FC Utrecht wil mede om veiligheidsredenen van het H-vak een zitvak maken en heeft dan ook geen toestemming gegeven voor het schilderwerk.

2.4 Educatie, hulp- en dienstverlening

- Ter bevordering van zijn deskundigheid heeft de supporterscoördinator in 1989 een vijfdaagse cursus gevolgd van het Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn te Utrecht met als thema 'Omgaan met agressief gedrag'. Hierin werd ondermeer aandacht besteed aan het aspect trainersvaardigheden met betrekking tot videofilmgebruik.
- De Utrechtse supporterscoördinator heeft geprobeerd een videoproject voor doelgroepleden op te zetten. Door gebrek aan animo onder de FC Utrecht supporters om gedurende een jaar alles rond de wedstrijden van het eerste elftal op video vast te leggen is dit initiatief vroegtijdig gestrand. Goed leren filmen met een videocamera kost zoveel tijd volgens de supporterscoördinator en die tijd hadden doelgroepleden er niet voor over.
- De supporterscoördinator heeft er vanwege het arbeidsintensieve karakter van afgezien om met eigen en gehuurde videobanden van FC Utrecht en de KNVB langs lagere en middelbare scholen te gaan om voorlichting te geven over het voetbalbedrijf en een discussie aan te gaan over de negatieve gevolgen van geweld en vernielingen voor betaald voetbalclubs in het algemeen en FC Utrecht in het bijzonder.

Ook zijn om dezelfde reden geen sportverenigingen door de supporterscoördinator bezocht.

- Tijdens de duur van het project heeft de supporterscoördinator een vijftiental vragen gehad over alcoholproblemen, drugs, woonruimte, werk, privé problemen en problemen met politie of justitie. De supporterscoördinator is geen hulpverlener maar verwijst zo nodig door. Naast het geven van een telefoonnummer en het schrijven van een brief aan een Officier van Justitie bestond zijn bijdrage uit het voeren van gesprekken met bepaalde doelgroepen over eerdergenoemde problemen.
- De dienstverlening bestaat met name uit tijdige en goede informatie geven aan doelgroepen over alles rond de uit- en thuiswedstrijden voor het eerste elftal. Voorts regelt de supporterscoördinator veel bij de opzet en uitvoering van supportersactiviteiten zoals de aanwezigheid van een scheidsrechter en spelmateriaal.

2.5 Wedstrijdbegeleiding

Uitwedstrijden

De supporterscoördinator is sinds maart 1988 aanwezig bij de voorbesprekingen van de Utrechtse gemeente- en spoorwegpolitie. Aan de orde komen onder meer het regelen van eten en drinken in de combi-trein alsmede veiligheidsaspecten zoals geruchten/inschatting risico's rond de desbetreffende wedstrijd en afspraken over tolerantiegrenzen bij politie-optreden.

Bij uitwedstrijden zit de supporterscoördinator in de supporterstrein of -bus samen met een vast team van de Utrechtse gemeentepolitie. De laatste reizen sinds 1984 in burger mee. De supporterscoördinator is zeer te spreken over het optreden van de Utrechtse spoorweg- en gemeentepolitie. Beide korpsen treden zeer bewust en verantwoord op en voelen zich zeer betrokken bij het Utrechtse supportersproject. Met andere spoorwegpolitiefunctionarissen, politiekorpsen en veiligheidscoördinatoren van de te bezoeken gemeenten/clubs zijn de contacten en samenwerkingsafspraken in de loop van het Utrechtse supportersproject volgens de supporterscoördinator duidelijk verbeterd.

Thuiswedstrijden

Vooraf vindt overleg plaats tussen bestuursleden van de Utrechtse supportersvereniging, de gemeentepolitie, de veiligheidscoördinator van FC Utrecht, suppoosten en de supporterscoördinator over zaken als: eventuele te verwachten moeilijkheden rond de betreffende wedstrijd, fouillering/kaartcontrole en de afhandeling van het vervoer van de bezoekende supporters.

De supporterscoördinator bezoekt zowel voor als direct na de wedstrijd het supportershome en is tijdens de thuiswedstrijden wisselend aanwezig in diverse vakken. Soms bezoekt hij na afloop van de wedstrijd het spelershome en/of de bestuurskamer.

Informeel is met spelers de afspraak gemaakt dat zij per toerbeurt na afloop van de wedstrijd in het supportershome verschijnen om een praatje te maken.

Overige wedstrijden

De supporterscoördinator bezoekt ook andere wedstrijden waar aanhangers van FC Utrecht heengaan. Hij observeert het wedstrijdgebeuren, spreekt een aantal van zijn eigen supporters en hoopt een positieve invloed op het supportersgedrag te kunnen uitoefenen.

2.6 Vernieuwd suppoostenbestand FC Utrecht

De in het seizoen 1988-1989 gerezen knelpunten rond dit onderdeel van het project zijn inmiddels opgelost.

De wervingscommissie is er na diverse acties zoals het aanschrijven van cursisten beveiligingsbeambte en het houden van advertentiecampagnes in geslaagd om voldoende geschikte kandidaten te vinden. Hieronder bevindt zich de coördinator die als hoofd van het nieuwe toezichthoudersbestand zorg gaat dragen voor de algehele leiding. Na het volgen van een fouilleringscursus zullen de Utrechtse suppoosten onder toezicht van de Utrechtse gemeentepolitie en gestoken in nieuwe (goed zichtbare) jacks tijdens het voetbalseizoen 1990/1991 naast kaartcontrole het fouilleren, innemen en teruggeven van goederen voor hun rekening nemen. Er zijn inmiddels ook 10 portofoons aangeschaft. Het huidige suppoostenbestand bestaat uit 86 inzetbare personen die al naar gelang het type wedstrijd ingezet zullen worden.

3 Beoordeling van het project door de lokale participanten

3.1 Organisatorische aspecten

De Utrechtse begeleidingscommissie is een projectgroep met een informele status. Het gaat om een overlegorgaan dat de zaken van het supportersproject op ad hoc basis aan de orde stelt. Geen van de participanten treedt op als een projectcoördinator die zaken initieert en integreert of lijnen uitzet voor de middellange termijn. Het is een taak van de gehele begeleidingsgroep om de grote lijn - en de daarmee verbonden keuzes - van het project in de gaten te houden, zo blijkt uit een gemeentelijke notitie van maart 1988¹. In de praktijk betekende dit dat de aanwezigheid bij het overleg en de bijdrage van de participanten aan de uitvoering van het project niet kon worden afgedwongen. De besluitvorming in de Utrechtse projectgroep over de grote lijnen van het project is vertraagd door de langdurige afwezigheid (wegens ziekte) van de gemeentelijke vertegenwoordiger bij de projectgroepvergaderingen. Mede hierdoor is een discussie met de participanten over de mogelijkheden van de sociaal preventieve aanpak en de daarmee samenhangende methodieontwikkeling niet goed van de grond gekomen. Overdracht van het project aan een collega had hier uitkomst kunnen bieden.

Op uitvoerend niveau leveren met name het bestuur van FC Utrecht, de werkbegeleider van de STOUW (Stichting Ondersteuning Utrechts Welzijnswerk), de gemeentepolitie en de supporterscoördinator een belangrijke bijdrage aan het project. Gaarne zien de meeste geïnterviewden ook een meer actieve bijdrage van de gemeente. Voorts pleiten ze voor een verbreding van het draagvlak binnen de club. Spelers en trainer van het eerste elftal doen evenals de supportersvereniging reeds schoorvoetend mee maar een grotere bijdrage hunnerzijds is essentieel voor een integratie van het project binnen de uitvoering van nieuw clubsupportersbeleid. Naar het oordeel van de supporterscoördinator bezoeken de spelers nog te incidenteel het supportershome om een praatje met supporters te maken.

3.2 Beleidsinhoudelijke aspecten

Kennis doelgroep

De Utrechtse begeleidingscommissie heeft altijd de intentie gehad de totale doelgroep niet op voorhand te etiketteren en daarmee te problematiseren. De vaste kern is bij de club en de politie bekend. Tot eind 1988 vormden zes man uit deze kern de zogeheten side-supportersordiedienst. Conflicten met de politie leidden ertoe dat deze dienst zichzelf ophief.

Er heeft geen uitgebreid doelgroeponderzoek plaatsgevonden waarin meer systematisch naar achtergrondvariabelen en tijdsbestedingen van jonge FC Utrecht supporters is gevraagd.

¹ Notitie gemeente Utrecht, Afdeling Welzijn; Taken en bevoegdheden begeleidingsgroep Voetbalvandalisme, 8 maart 1988.

Wel heeft de supporterscoördinator een poging ondernomen om meer zicht te krijgen op de wensen en behoeften van de FC Utrecht aanhang. Van de 1000 uitgedeelde vragenlijsten onder FC Utrecht supporters kwamen er echter slechts 95 ingevuld terug. Onbekend is hoeveel doelgroepsupporters hebben ingevuld. Dit gegeven leidt tezamen met de zeer hoge non-response tot de conclusie dat de kennis van de doelgroep niet is vergroot door dit in methodische zin weinig doordachte supportersonderzoek.

Uit gesprekken van de supporterscoördinator en een telefonische enquête van zijn werkbegeleider (STOUW) met club- en buurthuiswerkers blijkt dat FC Utrecht supporters zich niet als supportergroep in club- en buurthuizen manifesteren, uitgezonderd buurthuis Eerste Daalse Dijk waar zo'n 30 supporters zich verzamelen bij de uitwedstrijden van het eerste elftal (juli 1990).

Punt van discussie in de begeleidingscommissie was de vraag in hoeverre en in welke mate doelgroepleden tot een Utrechtse achterstands- of minderheids-groep behoren. Alleen meer systematisch onderzoek kan deze vraag beantwoorden en concrete cijfers geven. Een recente doelgroepanalyse van de Utrechtse jeugdhulpverleningsinstantie STRAND biedt echter een interessant aanknopingspunt. Het blijkt dat "een grote groep (van de doelgroep van STRAND) tot de kern van de FC Utrecht supporters behoort"². De supporterscoördinator stelt met een tiental randgroepjongeren contact te onderhouden.

Sociaal preventieve aanpak

Verbreiding doelgroep

- In de loop van het project is gebleken dat de harde kern regelmatig en dominant aanwezig is in het supportershome. Dit home bevindt zich in stadion De Galgenwaard. FC Utrecht betaalt de huur en heeft de ruimte ter beschikking gesteld aan de supportersvereniging. Deze vereniging en het home staan in principe open voor alle FC Utrecht supporters. De Utrechtse begeleidingscommissie streeft ernaar om via de supporterscoördinator en het bestuur van FC Utrecht 'on speaking terms' te blijven met harde kernleden. Dit gaat met vallen en opstaan maar blijft uitgangspunt. Verder moet het home aantrekkelijk worden voor niet-harde kernleden.
- In de loop van 1990 heeft de supporterscoördinator het accent gelegd op contactlegging met jonge FC Utrecht supporters, waaronder potentieel lastige. Deze contactlegging vindt plaats bij de uit- en thuiswedstrijden van het eerste elftal. Jonge supporters worden gestimuleerd lid te worden van de supportersvereniging en deel te nemen aan activiteiten (bijvoorbeeld een zomeravond voetbalcompetitie) die de supporterscoördinator samen met de supportersvereniging opzet. Door kennen en gekend worden zijn deze supporters beter aanspreekbaar voor de supporterscoördinator wat zijn vruchten heeft afgeworpen bij het indammen van beginnend klier- c.q. relgedrag, met name bij uitwedstrijden. Ruim 70 jonge FC Utrecht supporters zijn mede door toedoen van de supporterscoördinator lid geworden van de supportersvereniging.

² Pagina 16, 'Notitie van Strand - over het werken in de binnenstad'. Utrecht, januari 1990.

Supportersactiviteiten

De geïnterviewden hopen dat de georganiseerde supportersactiviteiten bijdragen aan het beter aanspreekbaar houden van de doelgroep. De begeleidingscommissie heeft zich echter (nog) niet duidelijk uitgesproken over de voorwaarden waaronder activiteiten moeten worden opgezet. Wel is zij de mening toegedaan dat het opzetten van specifieke supportersactiviteiten binnen sociaal culturele voorzieningen in Utrecht niet noodzakelijk is³. Vooralsnog heeft de supporterscoördinator bij het organiseren van supportersactiviteiten veel vrijheid en wordt zijn inzet positief gewaardeerd.

Na het EK voetbal voor supportersteams in Ampfing in 1989 heeft de supporterscoördinator bij nieuwe voetbaltoernooien geëist dat er vooraf goede afspraken zouden worden gemaakt over alcohol- en druggebruik en een borgsysteem om eventuele slachtoffers van vernielingen schadeloos te kunnen stellen. De supporterscoördinator is positief over de vorderingen tot nu toe: de door hem begeleide toernooien verliepen naar wens: sportief en rustig.

Educatie, hulp- en dienstverlening

Op dit terrein is buiten de dienstverlening weinig van de grond gekomen. Het videoproject voor doelgroepleden ging niet door wegens gebrek aan animo; de voorlichting op lagere en middelbare scholen over het voetbalbedrijf met een discussie over voetbalvandalisme is, mede gelet op het tijdrovende karakter ervan en rekening houdend met de beschikbare tijd van de Utrechtse supporterscoördinator, niet doorgegaan.

De begeleidingscommissie heeft verder uitgesproken dat de supporterscoördinator geen hulpverlener is maar wel een doorverwijsfunctie heeft bij individuele hulpvragen van doelgroepleden. Hiertoe dienen goede contacten en afspraken met Utrechtse jeugdhulpverleningsinstanties zoals STRAND gemaakt te worden.

Wedstrijdbegeleiding door de supporterscoördinator

De supporterscoördinator vervult verschillende taken afhankelijk van de gegeven situatie. Hij creëert rust door zijn aanwezigheid en door het opzetten van bepaalde activiteiten zoals een voorwedstrijd. De interventies door de supporterscoördinator bestaan enerzijds uit al pratend groepjes die elkaar te lijf willen gaan tegen te houden. Anderzijds zijn er momenten waarop relletjes net begonnen zijn en de supporterscoördinator na overleg met de politie er tussen springt om de heethoofden te scheiden en rustig te krijgen. De ene keer met succes en de andere keer zonder resultaat. Met het getimed doorgeven van de juiste informatie over tal van zaken rond de wedstrijd kan de supporterscoördinator veel tumult voorkomen tussen de politie en de doelgroep. Op dit terrein verricht hij naar het oordeel van de meeste geïnterviewden goede diensten.

Functionele en technopreventie

Het nieuwe suppoostenbestand bij FC Utrecht is op dit moment (september 1990) qua omvang en kwaliteit op peil. Deze toezichthouders dragen in stadion De Galgenwaard sinds het seizoen 1990/1991 zorg voor controle en fouillering van de bezoekers. Of zij in de toekomst ook de uitwedstrijden gaan

3 Zie 11.05 van de notulen d.d. 11.05.1989.

begeleiden staat nog ter discussie in de begeleidingscommissie. Zowel de club als de gemeentepolitie zijn tevreden over het bereikte resultaat.

Repressieve maatregel: civiele uitsluiting supporters na wangedrag

Het nieuwe supportersbeleidsplan van FC Utrecht opent de mogelijkheid van uitsluiting van supporters die ernstige vormen van wangedrag vertonen. De club kan hen de toegang tot het stadion ontfeggen. Deze maatregel staat nog ter discussie en is gedurende het project slechts mondjasmaat en op ad hoc basis toegepast. De gemeentepolitie wil deze maatregel structureel invoeren terwijl de club het accent legt op het 'on speaking terms' blijven met de harde kern.

4 Het realiseren van de doelstellingen

4.1 Subdoelstellingen

4.1.1 Oordeel van de geïnterviewden

- De supporterscoördinator heeft door zijn contacten met lastige FC Utrecht supporters alsmede door de opgezette supportersactiviteiten gezorgd voor een grotere aanspreekbaarheid van de doelgroep. Zolang de resultaten van het eerste elftal bevredigend waren heeft dit tot positieve contacten tussen de club en haar (side)supporters geleid.
- In het Utrechts project is de rol van het jeugdwelzijnswerk beperkt gebleven. Alleen het buurthuis Eerste Daalse Dijk speelt een rol. Bij uitwedstrijden verzamelen een dertigtal side-supporters zich hier. In het seizoen 1989/1990 is telkens één van de buurtwerkers meegereisd en heeft de uitwedstrijd op video vastgelegd. Deze videofilms werden vervolgens in het buurthuis en het supportershome getoond. Dit buurthuis dreigt echter te moeten verdwijnen.
- Het nieuwe toezichthoudersbestand is qua omvang en kwaliteit op peil gebracht. Tot leedwezen van de politie is de side-ordedienst opgeheven en wordt het toegangsverbod voor zich strafbaar gedragende supporters nog niet structureel door de voetbalclub toegepast.

4.1.2 Resultaten nameting onder supporters Utrecht

In het kader van de nameting van de effect-evaluatie zijn in maart 1990 35 Bunnik-siders ondervraagd. Een deel van de vragen had betrekking op participatie en beoordeling van onderdelen van het project. Van de 35 respondenten hebben 15 meegedaan aan de voormeting. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste resultaten.

Het kennen van en de contacten met de supporterscoördinator

Vijf van de respondenten kennen de supporterscoördinator vrij goed (14%), elf (31%) kennen de coördinator van naam, en acht (23%) hebben van hem gehoord zonder hem verder te kennen en vier (11,4%) kennen hem volstrekt niet⁴.

Ongeveer de helft van de geïnterviewden die de supporterscoördinator kennen, zegt dat de contacten vrijwel uitsluitend betrekking hebben op voetbal. In antwoord op de vraag hoe men de supporterscoördinator heeft leren kennen, geven 6 supporters aan (23%) het contact zelf te hebben gelegd en 13 (50%) dat het contact van de supporterswerker uitging. Eén van de respondenten (4%) heeft hem via andere jongens leren kennen. De rest (6 respondenten) kent hem alleen maar van horen zeggen.

⁴ Kortheidshalve wordt hier en bij de antwoorden op andere vragen het aantal respondenten dat de vraag niet heeft beantwoord niet vermeld. In de meeste gevallen gaat het om 5 to 10 respondenten.

Taken supporterscoördinatoren

Een grote meerderheid van de geïnterviewde supporters (70 tot 80%) vindt dat de supporterscoördinator de volgende taken hoort te vervullen:

- organiseren van activiteiten op het gebied van vrijetijdsbesteding;
- begeleiden en bewaren van orde bij uitwedstrijden;
- het maken van een informatiebulletin.

Een iets kleinere meerderheid (60%) vindt dat de coördinator de orde op de tribune dient te bewaren. Een grote minderheid (rond de 45%) is van mening dat ook de volgende taken door de supporterscoördinator uitgevoerd moeten worden:

- het geven van informatie bij problemen;
- het geven van informatie over cursussen en dergelijke;
- het door supporters laten organiseren van activiteiten.

Praten met supporterscoördinatoren over problemen

Er zijn 5 respondenten (14%) die met de supporterscoördinatoren praten over problemen. Dit is niet verbazingwekkend, de Utrechtse steekproef bestaat niet bij uitstek uit problematische supporters. Desondanks blijkt er sprake te zijn van enige weerstand om problemen met de supportcoördinator te bespreken. Men doet dat bij voorkeur met anderen.

Problemen die wel (eens) met de supporterscoördinator besproken zijn: financiële problemen, problemen thuis en/of het werk, drugsproblemen, gokverslaving en vooral politie/justitie. Men heeft die gesprekken meestal als zinvol ervaren.

Deelname en waardering georganiseerde sportactiviteiten

De bekendheid met de georganiseerde activiteiten varieert nogal. De meeste bekende activiteiten zijn de video-avond (65% is op de hoogte) en de feestavond (75%). De minst bekende activiteiten zijn de filmavond over het EK (43%), activiteiten rond het bezoek van het EK-voetbal (31%), EK-supportersteams (31%) en het zaalvoetbaltoernooi (46%).

De overige georganiseerde activiteiten (de contacten met spelers, het veldvoetbaltoernooi, de spelavond, speler van de dag-verkiezing, side-krant, voorwedstrijden supportersteams en het vertonen van video-opnames voor de eigen side) scoren qua bekendheid tussen de 50 à 60%. Aan de activiteiten wordt door een vrij klein deel van de geïnterviewden deelgenomen.

De feestavond kent de hoogste participatiegraad met 31% van de geïnterviewde supporters, gevolgd door de voorwedstrijd van een supporters-team (28%), het zaalvoetbaltoernooi en het veldvoetbaltoernooi (23%), de spelavond en de video-avond (20%). De overige activiteiten scoren allen onder de 20%.

Afgezien van het feit dat men er vaak niet van op de hoogte was, is de belangrijkste reden om niet deel te nemen dat men andere dingen te doen had.

Voor alle activiteiten geldt dat een (grote) meerderheid van de deelnemers de activiteit als leuk beoordeelt.

Mening over optreden van de supporterscoördinatoren

Het oordeel over de supporterscoördinator valt positief uit. Verreweg de meesten die zich een oordeel aanmatigen zijn tevreden (41%) tot zeer tevreden (44%). Dit positieve oordeel is ook van toepassing op specifieke activiteiten als het optreden tijdens reizen en bij wedstrijden. Slechts weinigen vinden dat optreden slecht (ca. 10% bij beide activiteiten), ongeveer 40% vindt dat het wel gaat en zo'n 50% beoordeelt het optreden bij beide activiteiten als goed.

Bezoek supportershome en lidmaatschap supportersvereniging

Van de Utrechtse respondenten bezoekt iets minder dan de helft (44%) regelmatig het supportershome, 26% komt er soms, 3% inmiddels niet meer en 27% is er nooit geweest. Een beperkt gedeelte van de bezoekers (36%) komt er ook wel door de week. Drie geïnterviewden zijn actief in de organisatie van het supportershome. Een meerderheid van de geïnterviewden vindt dat er activiteiten in het home voor de Side moeten worden ontwikkeld (71%), vooral in het vlak van vrijetijdsbesteding.

Opvallend groot (in vergelijking met siders van andere clubs) is het deel van de supporters (43%) dat lid is van de supportersvereniging. Ongeveer 1/3 deel is gedurende de looptijd van het project lid geworden van deze vereniging.

Conclusies

Samenvattend kan worden gesteld dat de activiteiten van de supporterscoördinator in sterke mate door de supporters geaccepteerd en gewaardeerd worden. Dit geldt vooral voor activiteiten op het gebied van de ordehandhaving.

Het bereik van de doelgroep met de georganiseerde activiteiten is niet bijzonder groot; de supporters die er wel aan deelnemen zijn over het algemeen wel tevreden over de activiteiten.

Opvallend is dat het percentage geïnterviewde supporters dat lid is van de supportersvereniging, hoger is dan het percentage dat deelneemt aan de verschillende activiteiten.

Het aantal supporters dat met de supporterscoördinator bepaalde problemen bespreekt is klein.

4.2 Hoofddoelstellingen

Voor het aangeven van de ontwikkeling van het voetbalvandalisme dat gepleegd wordt door FC-Utrecht supporters maken we gebruik van drie bronnen:

- indrukken van de Utrechtse politie
- CIV-gegevens
- gegevens uit de nameting onder supporters

Indrukken Utrechtse politie

Op basis van eigen ervaringen, observaties en gegevens komt de vertegenwoordiger van de Utrechtse politie tot de volgende conclusies.

- De omvang van het voetbalvandalisme, gepleegd door FC Utrecht supporters, is afgenomen. Het zijn de vooruitreizende harde kernleden, zo'n 30-35 man, die bij uitwedstrijden voor problemen zorgen.
- De nieuwkomers onder de FC Utrecht supporters zijn (nog) niet lastig. Het sociaal preventieve project kan via de contacten, activiteiten en interventies van de supporterscoördinator dit zo proberen te houden. Tot nu toe zijn interventies bij beginnend relgedrag enkele malen succesvol gebleken. Dit gebeurde volgens de politie ondermeer bij de wedstrijden Willem II - FC Utrecht; PSV - FC Utrecht; FC Utrecht - Feyenoord; FC Utrecht - RKC en FC Utrecht - Sparta in het seizoen 1989/1990. De supporterscoördinator voorkwam door praten, bemiddelen en het scheiden van vechtersbazen diverse incidenten tussen supporters en derden zoals suppoosten, bestuursleden en politiefunctionarissen.

Gegevens CIV

Het is nogal lastig om de op zichzelf uiterst interessante CIV-gegevens verder te bewerken. Vrij moeilijk is het om vast te stellen wat onder een incident moet worden verstaan. Er kunnen zich namelijk rond één wedstrijd meerdere voordoelen. Bovendien is het niet altijd zo dat uit de protocollen blijkt wie bepaalde handelingen hebben verricht: aanhangers van team A of van team B. Datzelfde geldt voor aanhoudingen. Daarvan is ook niet steeds vermeld van welke club de betreffende aangehouden personen aanhanger zijn.

We verzoeken daarom onze bewerking van CIV-gegevens als indicatief te beschouwen en niet meer dan dat.

Bij de poging tot kwantificering van de inhoud der protocollen is getracht om een indeling te hanteren in gebeurtenissen binnen en buiten het stadion, die dan verder zijn uitgesplitst rekening houdend met het doelwit van gewelddadigheden en de aard van het gedrag. Dat levert voor de seizoenen waarover gegevens beschikbaar zijn het volgende beeld op (Tabel 1):

Tabel 1: Incidenten veroorzaakt door supporters van FC Utrecht in de seizoenen 86-87, 87-88, 88-89 en 89-90

	Doelwit in het stadion of op het parkeerterrein			
	86-87	87-88	88-89	89-90
- Scheidsrechter	1	0	0	0
- Spelers/trainer(s),	2	2	0	1
- Supporters	1	0	3	2
- Politie	0	0	2	1
- Vernielingen/wangedrag	2	1	0	2

	Doelwit buiten het stadion			
	86-87	87-88	88-89	89-90
- Vernielingen in de trein/op het station	2	1	1	3
- Bekogelen van de trein	3	2	0	2
- Vernieling van trams/bussen etc.	2	1	2	4
- Geweldpleging/wapenbezit	6	3	4	2
- Politie	1	2	0	0
- Supporters	1	4	1	1
- Wangedrag/diefstal/dronkenschap/discriminatie	2	1	0	0
Totaal	23	17	13	18

Tabel 1 maakt duidelijk dat er tot en met het seizoen 88-89 sprake is van een duidelijk dalende tendens van de omvang en frequentie van voetbalvandalisme, waarbij supporters van F.C.Utrecht betrokken zijn. In het seizoen 88-89 is er echter sprake van enkele gevallen waarbij er sprake is van ernstige geweldpleging of van het gooien met bommen (bij Ajax-Utrecht). Opvallend is dat het seizoen 89-90 een lichte toename van het aantal incidenten ten opzichte van het seizoen 88-89 te zien geeft.

Nameting onder supporters Utrecht

In de eerste plaats valt op dat een groot deel van de geïnterviewden zegt nooit te hebben meegedaan aan ernstiger vormen van wangedrag. Voor verschillende vormen van vernieling geldt dat 65% tot 80% zegt daar nooit aan deel te hebben genomen, voor vechtpartijen met andere supporters ligt dat op 43%.

Lichtere vormen van wangedrag, zoals het uitschelden van de scheidsrechter of supporters van de tegenpartij komen wel heel algemeen voor.

Gelet op het grote aantal respondenten dat zegt nooit te hebben meegedaan aan bepaalde wangedragingen is het moeilijk om veranderingen in dat gedrag vast te stellen. Wel geldt voor de meeste vormen van wangedrag dat het aantal geïnterviewden dat zegt dit het afgelopen seizoen minder vaak te hebben gedaan groter is dan het aantal geïnterviewden dat zegt dit vaker te hebben gedaan. Een duidelijke uitzondering hierop vormt het uitschelden van de scheidsrechter. Volgens de geïnterviewden moet de man in het zwart het in het seizoen 89-90 vaker ontgelden dan in het seizoen 88-89 (Wellicht dat het

aantal afgekeurde doelpunten en het aantal penalty's tegen hier een verklaring voor vormt).

De meest positieve ontwikkeling valt ten aanzien van het vechten met supporters van de tegenpartij te constateren. Acht geïnterviewden zeggen dat minder vaak te doen dan vorig seizoen, tegenover slechts één geïnterviewde die dit vaker zegt te doen.

Ook op de algemene vraag of men meer of minder participeert bij voetbalvandalisme is een (lichte) positieve tendens waarneembaar (zie tabel 3).

Tenslotte is opvallend dat de geïnterviewden over het algemeen van mening zijn dat het voetbalvandalisme bij F.C.Utrecht is afgenomen (zie tabel 4).

Tabel 3: Omvang eigen gedrag voetbalvandalisme

	abs	%
- doe meer mee	6	17.1
- het zelfde	15	42.9
- minder	10	28.6
- geen antwoord	4	11.4
Totaal	35	100%

Tabel 4: Mening omvang voetbalvandalisme eigen club

	abs	%
- toegenomen	1	2.9
- gelijk gebleven	9	25.7
- afgenomen	22	62.8
- n.v.t/geen antwoord	3	8.6
Totaal	35	100

Conclusie

Opvallend is dat de mening van de politie en de CIV-gegevens (die immers ook op waarnemingen van de politie zijn gebaseerd) een tegengesteld beeld te zien geven. Een mogelijke verklaring is dat het aantal incidenten volgens de CIV-gegevens weliswaar licht is gestegen, maar dat het aantal Utrecht supporters dat er bij betrokken (verder) is gedaald. De gegevens uit de nameting ondersteunen de mening van de politie; het lijkt er dus op dat het voetbalvandalisme dat door supporters van FC Utrecht wordt gepleegd sinds de start van het project is afgenomen.

Overigens geven zowel de CIV-gegevens als de interviews met de supporters aan dat het bij de start van het project al meeviel met het vandalisme bij FC Utrecht.

5 Algemene conclusies en aanbevelingen

Op basis van het voorgaande trekken wij de volgende conclusies.

- **De doelgroep wordt ten dele bereikt:** de supporterscoördinator is erin geslaagd contact te leggen en te onderhouden met een harde kern van zo'n 30 FC Utrecht supporters. Lange tijd zijn de supportersactiviteiten met name op deze groep gericht geweest. Pas in de loop van 1990 is de doelgroep verbreed tot nog niet bekende jonge FC Utrecht supporters die potentieel lastig kunnen zijn.
Zij worden gestimuleerd lid te worden van de supportersvereniging. In 1990 zijn er mede door toedoen van de supporterscoördinator ruim 70 jonge FC Utrecht supporters lid geworden. Hun aanspreekbaarheid is vergroot en dit is van belang bij het kunnen indammen van klier- en ander wangedrag.
- **Gevarieerd aanbod aan voetbalactiviteiten:** hoofdstuk 2 laat zien dat de supporterscoördinator samen met de supportersvereniging met name activiteiten heeft opgezet die sterk met voetbal verbonden zijn. De vaak oudere harde kernleden waarderen zijn activiteiten positief maar hun participatiegraad is niet hoog. De mening van jongere potentieel lastige FC Utrecht supporters is nog onvoldoende bekend. Verbreding van de doelgroep is immers pas in de loop van 1990 gerealiseerd.
- **Gematigd positief oordeel projectaanpak:** de Utrechtse begeleidingsgroep is er niet in geslaagd de sociaal preventieve aanpak methodisch te verfijnen. Daarbij is de rol van het Utrechtse jeugdwelzijnswerk te beperkt gebleven gelet op het feit dat er een overlap bestaat tussen de doelgroep van het Utrechtse supportersproject en die van de jeugdhulpverleningsinstantie STRAND. Hier had werk van gemaakt kunnen worden.
- **Geslaagde sanering van het suppoostenbestand:** in september 1990 bestond het nieuwe toezichthoudersbestand uit 86 getrainde en inzetbare personen. Met dit resultaat zijn de club en de gemeentepolitie tevreden.
- **Afname omvang voetbalvandalisme FC Utrecht supporters:** de gebruikte informatiebronnen wijzen ondanks een tegenstelling tussen de mening van de politie en de CIV-gegevens in de richting van een daling van de omvang. Het is moeilijk hard te maken in welke mate het sociaal preventieve project hieraan heeft bijgedragen, te meer daar de omvang van het voetbalvandalisme al bij de start van het project vrij beperkt was. Wel is het zo dat de bereikte doelgroepleden door de supporterscoördinator van (beginnende) relletjes afgehouden kunnen worden. Daarbij is relevante informatie op het juiste tijdstip (vooraf!) een belangrijk middel gebleken.

Bij de komende discussie over een mogelijke continuering van het Utrechtse supportersproject is het van belang na te gaan in hoeverre betere organisatorische en beleidsinhoudelijke voorwaarden kunnen leiden tot verbetering op een aantal aspecten, die tot nu toe veronachtzaamd zijn. Zowel de coördinatie als de methodiek- en netwerkontwikkeling van het sociaal preventieve project kwamen onvoldoende uit de verf. Hierdoor heeft het de supporterscoördinator aan een optimale ondersteuning ontbroken. Als voorlopig richtsnoer voor toekomstig projectbeleid kunnen zowel de aangehaalde notitie van STRAND als het nieuwe supportersbeleidsplan van FC Utrecht dienst doen.

Bijlage 1: Tabellen

Gooien van fruit e.d. ten opzichte van vorig seizoen

minder vaak	:	4	respondenten	(11.4%)
hetzelfde	:	6	respondenten	(17.1%)
vaker	:	1	respondenten	(2.9%)
nooit	:	24	respondenten	(68.6%)

Gebruik alcohol onderweg naar wedstrijden t.o.v.vorig seizoen

minder vaak	:	6	respondenten	(17.1%)
hetzelfde	:	7	respondenten	(20.0%)
vaker	:	-	respondenten	(-)
nooit	:	21	respondenten	(60.0%)
geen antw.	:	1	respondenten	(2.9%)

Blowen tijdens kijken/of onderweg naar wedstrijd t.o.v.vorig seizoen

minder vaak	:	1	respondenten	(2.9%)
hetzelfde	:	6	respondenten	(17.1%)
vaker	:	-	respondenten	(-)
nooit	:	28	respondenten	(80.0%)

Uitschelden supporters tegenpartij t.o.v. vorig seizoen

minder vaak	:	8	respondenten	(22.9%)
hetzelfde	:	17	respondenten	(48.6%)
vaker	:	3	respondenten	(8.6%)
nooit	:	7	respondenten	(20.0%)

Gooien vuurwerk t.o.v. vorig seizoen

minder vaak	:	2	respondenten	(5.7%)
hetzelfde	:	2	respondenten	(5.7%)
vaker	:	1	respondenten	(2.9%)
nooit	:	30	respondenten	(85.7%)

Vernielingen in trein etc. t.o.v. vorig seizoen

minder vaak	:	3	respondenten	(8.6%)
hetzelfde	:	6	respondenten	(17.1%)
vaker	:	-	respondenten	(-)
nooit	:	26	respondenten	(74.3%)

Uitfluiten spelers tegenpartij t.o.v. vorig seizoen

minder vaak	:	5	respondenten	(14.3%)
hetzelfde	:	18	respondenten	(51.4%)
vaker	:	5	respondenten	(14.3%)
nooit	:	7	respondenten	(20.0%)

Uitschelden scheidsrechter t.o.v. vorig seizoen

minder vaak	:	3	respondenten	(8.6%)
hetzelfde	:	22	respondenten	(62.9%)
vaker	:	7	respondenten	(20.0%)
nooit	:	3	respondenten	(8.6%)

Vernielingen in stadion t.o.v. vorig seizoen

minder vaak	:	3	respondenten	(8.6%)
hetzelfde	:	3	respondenten	(8.6%)
vaker	:	1	respondenten	(2.9%)
nooit	:	28	respondenten	(80.0%)

Gooien bommen, strikers t.o.v. vorig seizoen

minder vaak	:	1	respondenten	(2.9%)
hetzelfde	:	3	respondenten	(8.6%)
vaker	:	1	respondenten	(2.9%)
nooit	:	30	respondenten	(85.7%)

Pesten agenten, suppoosten t.o.v. vorig seizoen

minder vaak	:	4	respondenten	(11.4%)
hetzelfde	:	16	respondenten	(45.7%)
vaker	:	1	respondenten	(2.9%)
nooit	:	14	respondenten	(40.0%)

Meenemen wapens t.o.v. vorig seizoen

minder vaak	:	1	respondenten	(2.9%)
hetzelfde	:	4	respondenten	(11.4%)
vaker	:	-	respondenten	(-)
nooit	:	30	respondenten	(85.7%)

Gooien stenen t.o.v. vorig seizoen

minder vaak	:	7	respondenten	(20.0%)
hetzelfde	:	2	respondenten	(5.7%)
vaker	:	3	respondenten	(8.6%)
nooit	:	23	respondenten	(65.7%)

Bekogelen treinen t.o.v. seizoen

minder vaak	:	4	respondenten	(11.4%)
hetzelfde	:	3	respondenten	(8.6%)
vaker	:	5	respondenten	(14.3%)
nooit	:	23	respondenten	(65.7%)

Vechten met supporters tegenpartij t.o.v. vorig seizoen

minder vaak	:	8	respondenten	(22.9%)
hetzelfde	:	10	respondenten	(28.6%)
vaker	:	1	respondenten	(2.9%)
nooit	:	16	respondenten	(45.7%)
